

Sygn. akt II Ca 312/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSA w SO Grzegorz Ślęzak (spr.)
Sędziowie	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSR del. Paweł Lasoń
Protokolant	sekr. sądowy Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa R. G.

przeciwko K. T.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Radomsku

z dnia 26 lutego 2013 roku, sygn. akt I C 721/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach: pierwszym sentencji w ten sposób, że pozbawia tytuł wykonawczy w postaci postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi z dnia 13.10. 2011 r. sygn. akt III Ns 492/09 – zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem tegoż Sądu z dnia 12.06.2012 roku – w części zasądzającej od R. G. na rzecz K. T. kwotę 15.547,50 (piętnaście tysięcy pięćset czterdzieści siedem złotych 50/100) złotych tytułem dopłaty oraz w punkcie drugim sentencji w ten sposób, że znosi wzajemnie koszty procesu między stronami,

2. oddala apelację w pozostałej części,

3. znosi wzajemnie koszty procesu między stronami za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 312/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w Radomsku po rozpoznaniu sprawy z powództwa R. G. przeciwko pozwanej K. T. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, tj. postanowienia Sądu Rejonowego

dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 13.X.2011r. sygn. akt III Ns 492/09 w części zasadzającej od powoda na rzecz pozwanej kwotę 31.759,48 zł tytułem zapłaty:

I. oddalił powództwo;

II. zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.417,00 zł. tytułem kosztów procesu w zakresie zastępstwa adwokackiego.

Podstawę powyższego wyroku stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

Postanowieniem z dnia 13.10.2011 roku, oznaczonym sygnaturą akt III Ns 492/09, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności dnia 13 czerwca 2012 roku w części zasadzającej od powoda R. G. na rzecz pozwanej K. T. kwotę 59.821,70 zł. tytułem dopłaty, Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi dokonał podziału majątku wspólnego powoda R. G. i pozwanej K. T.. W postanowieniu tym przyznał na własność R. G. nieruchomości, a to lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość numer 4 położony w Ł. przy ul. (...) oraz lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość numer 18A/18B, położony w Ł. przy ul. (...), wraz z ruchomościami wskazanymi w pkt. 2b postanowienia oraz na własność K. T. ruchomości wskazane w pkt. 2c postanowienia.

Sąd nie dokonał podziału zobowiązań zaciągniętych przez strony w trakcie trwania małżeństwa, na podstawie których odpowiedzialność stron miała charakter solidarny.

K. i R. G. w toku trwającego od 11 września 2004 roku małżeństwa:

1. zawarli w dniu 2 sierpnia 2005 roku umowę kredytową nr (...), zgodnie z którą Bank (...) S.A. udzielił K. G. i R. G. kredytu w wysokości 26.260,00 PLN na refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe, ustalając płatność w walucie (...), zabezpieczonego na nieruchomości, tj. lokalu mieszkalnym położonym w Ł. przy ul. (...), należącym do majątku osobistego K. T.,

2. zawarli w dniu 7 czerwca 2006 roku umowę kredytu konsolidacyjnego nr KK/ (...), zgodnie z którą Bank (...) SA udzielił K. G. i R. G. kredytu w wysokości 25.000,00 zł., zabezpieczonego na nieruchomości tj. lokalu mieszkalnym położonym w Ł. przy ul. (...), należącym do majątku osobistego R. G..

W dniu 19 czerwca 2012 r. K. T. złożyła wniosek o wszczęcie egzekucji do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Radomsku.

K. T. i R. G. zawarli między sobą ustną umowę, zgodnie z którą K. T. po rozstrzygnięciu sądu w zakresie podziału majątku wspólnego zobowiązała się do spłaty kredytu hipotecznego nr KH/ (...), natomiast R. G. zobowiązał się do spłat umowy kredytu konsolidacyjnego nr KK/ (...).

R. G. w dniu 25 listopada 2009 roku, dokonał całkowitej spłaty kredytu konsolidacyjnego nr KK/ (...) w kwocie 19.960,11 zł. Ponadto uregulował wszystkie istniejące zaległości finansowe związane z utrzymaniem lokali mieszkalnych, tj. kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego nr 18a/18b przy ul. (...) w Ł. za okres 28.11.2006r. - 14.05.2012r. w kwocie 8.431,41 zł, kosztów utrzymania lokalu użytkowego nr (...) przy ul. (...) w Ł. za okres 02.11.2006 r. - 14.05.2012 r. w kwocie 7.622,11 zł, podatku od nieruchomości lokal mieszkalny nr 18a/18b przy ul. (...) w Ł. za okres 28.11.2006r. - 14.05.2012r. w kwocie 78,60 zł, podatku od nieruchomości za lokal użytkowy nr (...) przy ul. (...) w Ł. za okres 02.11.2006r. - 14.05.2012r. w kwocie 2.323,70 zł, kosztów postępowania egzekucyjnego w sprawie o sygnaturze Km 59418/11 prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi - Widzew w Łodzi w kwocie 978,40zł.

Łącznie R. G. spłacił długi w kwocie 63.519,00 zł.

W drodze pisemnego oświadczenia z dnia 06 czerwca 2012r., doręczonego pełnomocnikowi wierzyciela w dniu 06.06.2012r. oraz bezpośrednio wierzycielowi w dniu 11.06.2012r., R. G. zawiadomił K. T. o potrąceniu wierzytelności

w łącznej kwocie 31.759,50 zł. z wierzytelnością w kwocie 59.821,70 zł., wynikającą z postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi z dnia 13 października 2011r., oznaczonego sygn. akt III Ns 492/09, na podstawie art. 498 oraz art. 499 k.c. oraz dokonał potrącenia tych wierzytelności, w skutek czego obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości niższej wierzytelności tj. do kwoty 28.062,22 zł. Jednocześnie R. G. w dniu 6 czerwca 2012 roku dokonał wpłaty kwoty 28 062,22 zł na rachunek pełnomocnika K. T..

Sąd Rejonowy zważył, iż za przepisem art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Przepis ten reguluje postać powództwa opozycyjnego, a mianowicie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, w drodze którego dłużnik może żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo ograniczenia tej wykonalności. Zapewnia ono dłużnikowi merytoryczną obronę przed egzekucją poprzez możliwość kwestionowania w jego drodze zasadności lub wymagalności obowiązku stwierdzonego tym tytułem.

Przedmiotem sporu w sprawach z powództwa z art. 840 k.p.c. jest wykonalność tytułu wykonawczego. Zadaniem powództwa opozycyjnego nie jest weryfikacja prawidłowości prawomocnego orzeczenia, które - w braku odmiennych unormowań - wiąże sąd rozpoznający to powództwo.

Uprawnionym do wytoczenia powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności jest min. dłużnik wymieniony w tytule wykonawczym.

Pozew o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności powinien odpowiadać warunkom formalnym pism procesowych oraz powód powinien określić dokładnie tytuł wykonawczy i zakres pozbawienia bądź ograniczenia wykonalności tego tytułu.

W drodze powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności dłużnik może żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo ograniczenia, jeżeli min. po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło. Chodzi o zdarzenie materialnoprawne, z którym łączy się powstanie, zmiana albo wygaśnięcie stosunku cywilnoprawnego, nie zaś o takie zdarzenie, które czyni egzekucję niemożliwą. Zdarzenia prowadzące do wygaśnięcia lub niemożności egzekwowania zobowiązania mogą być podniesione w powództwie opozycyjnym, jeżeli wystąpiły po powstaniu tytułu egzekucyjnego, a jeżeli tytułem jest orzeczenie sądowe także po zamknięciu rozprawy.

Ustawą z 02 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804) dodano w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. sformułowanie „a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie”. Zmiana ta doprowadziła do rozszerzenia możliwości ochrony tych dłużników, wobec których wydano tytuły wykonawcze, mimo wygaśnięcia (w całości lub w części) zobowiązania objętego tym tytułem w wyniku wykonania (w całości lub w części) tego zobowiązania.

Do rozstrzygnięcia sprawy o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności na tej podstawie, że cała należność została uiszczona (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.) istotne jest tylko, czy wierzyciel otrzymał swoją należność.

W sytuacji gdy wierzyciel zostaje zaspokojony poza postępowaniem egzekucyjnym, w drodze dobrowolnego spełnienia świadczenia przez dłużnika, nie gaśnie wykonalność tytułu wykonawczego i istnieje potencjalna możliwość jego wykonania (wszczęcia postępowania egzekucyjnego). Żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności jest zatem dopuszczalne, a podstawę takiego żądania stanowi wystąpienie po powstaniu tytułu egzekucyjnego zdarzenia, wskutek którego zobowiązanie, w całości lub w części, wygasło (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c). Takim zdarzeniem jest spełnienie świadczenia przez dłużnika (por. wyrok SN z 4.11.2005 r., V CK 296/05, (...) 2006, Nr 5, s. 37).

Powództwo z art. 840 k.p.c. ma charakter powództwa zmierzającego do wydania wyroku konstytucyjnego, który przekształca istniejący dotąd między stronami stosunek prawny, przy czym wyrok wydany na tle art. 840 działa ex nunc. Celem zaś powództwa opozycyjnego jest udaremnienie możliwości przeprowadzenia jakiegokolwiek egzekucji na podstawie określonego tytułu wykonawczego. Stanowi ono środek obrony przed egzekucją i dlatego powód w pełni osiąga cel związany z tym powództwem, jeżeli uzyska orzeczenie stwierdzające, iż tytuł został pozbawiony wykonalności.

Z protokołu rozprawy z dnia 16 czerwca 2011 r. sporządzonego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi i postanowienia tego sądu z dnia 13 października 2011 r. w sprawie o sygn. akt III Ns 492/09 akt wynika, że powód zgłosił w toku postępowania o podział majątku wspólnego zobowiązania obciążających lokale nr 18a/18b i 36, mieszczące się w budynku mieszkalnym przy ul. (...) w Ł. i zażądał dokonania ich podziału przez Sąd, poprzez ich skompensowanie ze zgłoszonymi przez pozwaną należnościami do podziału tj. należnościami pobranymi przez powoda z tytułu najmu lokalu stanowiącego własność pozwanej oraz należności z tytułu opłat eksploatacyjnych, koszty utrzymania tych lokali i dodatek od nieruchomości, a także uregulowane dwa kredyty i koszty komornicze. Należności te zostały przez Sąd stosownie rozdzielone, a mianowicie Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi w postanowieniu z dnia 13 października 2011 r. przyjął, że wskazane należności uległy wzajemnej kompensacie. Za zobowiązania obciążające wskazane lokale odpowiadały solidarnie strony, jednakże Sąd dokując kompensaty ustalił, że całość zadłużenia lokali obciążą powoda, przyjmując całą kwotę do kompensaty jako zobowiązanie powoda.

Podział majątku dokonany przez Sąd doprowadził do powstania między stronami wewnętrznego stosunku, w którym za zobowiązania obciążające lokale nr 18a/18b i 36 odpowiada powód, natomiast pozwana została od odpowiedzialności za nie zwolniona. Zwolnienie powódki od odpowiedzialności za te zobowiązania nastąpiło de facto poprzez uregulowanie tych zobowiązań w stosunku do powoda, poprzez dokonanie kompensaty mimo tego, że w toku postępowania podziałowego zobowiązania te nie były faktycznie jeszcze uregulowane na rzecz wierzycieli. W tych okolicznościach to na powodzie ciążył obowiązek dokonania zapłaty zobowiązań obciążających wskazane lokale. Powód regulując te zobowiązania uregulował swój dług a z obowiązku uregulowania którego została zwolniona pozwana. Ustalony wewnętrzny stosunek prawny między stronami jest dla nich wiążący. Wynika z niego brak prawa regresu do drugiej strony o zwrot części poniesionych kosztów. Powód nie może dochodzić od pozwanej zwrotu kosztów obciążających lokale nr 18a/18b i 36, ponieważ ich wewnętrzny stosunek określał, że to powód za te zobowiązania odpowiada w całości, jak również przez to, że roszczenie powoda do pozwanej o zwrot uregulowanych zobowiązań omawianych powyżej wygasło na skutek potrącenia ustalonego przez Sąd w postanowieniu z dnia 13 października 2011 r. o podziale majątku wspólnego. Dlatego dokonane przez powoda potrącenie w piśmie z dnia 6 czerwca 2012 r. jest bezpodstawne i bezzasadne, a tym samym nie wywołało żadnych skutków prawnych, poprzez wygaśnięcie należności pozwanej, wynikającej z postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi -Śródmieścia w Łodzi z dnia 13 października 2011 r.

Skoro roszczenie powoda było już przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, rozstrzygnięcie o nim w niniejszym postępowaniu tj. o tym, czy przysługiwało ono powodowi, jest niedopuszczalne i nie mogło być ono skutecznie potrącone z należnością pozwanej wynikającą z postanowienia z dnia 13 października 2011 r., ponieważ w chwili złożenia oświadczenia o potrąceniu, omawiana należność powoda nie istniała.

Egzekucja prowadzona przez Komornika Sądowego K. P. w sprawie egzekucyjnej oznaczonej sygnaturą akt Km 59418/11 dotyczyła zobowiązań obciążających lokale nr 18a/l 8b i 36. Winę za powstanie kosztów komorniczych ponosi powód, ponieważ to on opóźnił się ze spłatą zobowiązań obciążających wskazane lokale, przez co wierzyciel skierował sprawę na drogę postępowania egzekucyjnego. Jeżeli koszty komornicze dotyczyły zobowiązań, które uregulować miał powód, to on jest winny powstania kosztów komorniczych i bezpodstawne jest dochodzenie od pozwanej również części tych kosztów.

Okolicznością bezsporną jest, że strony wspólnie zaciągnęły dwa kredyty za spłatę których były odpowiedzialne solidarnie, jeden w dniu 2 sierpnia 2005 r. potwierdzony umową kredytową nr (...), drugi w dniu 7 czerwca 2006 r. potwierdzonego umową kredytową KK/ (...). Pierwszy z kredytów został zaciągnięty na remont mieszkania

stanowiącego majątek odrębny pozwanej. Kredyt ten został zabezpieczony hipoteką na lokalu stanowiącym własność pozwanej. Drugi z kredytów został natomiast zaciągnięty na remont mieszkania stanowiącego własność powoda i kredyt ten został zabezpieczony poprzez ustanowienie hipoteki na lokalu stanowiącym własność powoda.

Strony uzgodniły, iż kredyt z dnia 2 sierpnia 2005r. będzie spłacać pozwana, natomiast kredyt z dnia 7 czerwca 2007 r. będzie spłacał powód. Strony jako kredytobiorcy byli zobowiązani solidarnie, ale uzgodniły, która ze stron za jaki kredyt odpowiada i który zobowiązuje się spłacić. Taki stan rzeczy powoduje, że między stronami istniał wewnętrzny stosunek określający odpowiedzialność stron za wskazane kredyty. Zgodnie z tym stosunkiem wewnętrznym jasno było określone, że powód jest odpowiedzialny w całości za kredyt potwierdzony umową kredytową nr (...) z dnia 7 czerwca 2006 r., natomiast pozwana jest odpowiedzialna w całości za kredyt potwierdzony umową kredytową nr (...) z dnia 2 sierpnia 2005 r. W ten sposób każda ze stron przyjmując na siebie odpowiedzialność za jeden z kredytów zobowiązywała się do jego spłaty, zwalniając jednocześnie drugą stronę z odpowiedzialności za kredyt, za który przyjęła na siebie odpowiedzialność.

Zgodnie z art. 376 § 1 k.c., jeżeli jeden z dłużników solidarnych spełnił świadczenie, treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich częściach może on żądać zwrotu od współdłużników. Natomiast jeżeli z treści tego stosunku nie wynika nic innego, dłużnik, który świadczenie spełnił, może żądać zwrotu w częściach równych. W tych okolicznościach, powód nie może potrącić części zapłaconego kredytu potwierdzonego umową kredytową nr (...) z dnia 7 czerwca 2006 r., ponieważ za spłatę tego kredytu był odpowiedzialny w całości powód. Pozwana była z tej odpowiedzialności zwolniona, co wynika ze stosunku wewnętrznego stron. Powód nie miał do pozwanej roszczenia o zwrot części tego kredytu. Stąd dokonane potrącenie również w tym zakresie jest bezpodstawne i nieskuteczne.

Za spłatę kredytu zgodnie z umową kredytową nr (...) z dnia 2 sierpnia 2005 r. odpowiedzialna była pozwana. Powód był zwolniony od tej odpowiedzialności. Dlatego uregulowanie przez niego zobowiązania za spłatę, za którą nie odpowiadał, nastąpiło na jego ryzyko i koszt. Kredyt ten pozwana spłacała regularnie i nie było zaległości w uiszczaniu rat kredytowych. Dlatego nic nie uzasadniało przedwczesnej spłaty tego kredytu. Za sporadyczne opóźnienia pozwana płaciła odsetki. Skoro spłacił kredyt R. G., ma roszczenie o zapłatę kredytu od pozwanej K. T. zgodnie z symulacją komputerową banku, stanowiącą podstawę spłaty rat kredytu.

Roszczenia, które powód przedłożył do potrącenia nie przysługiwały mu w stosunku do pozwanej i dlatego potrącenie to nie mogło wywrzeć żadnych skutków prawnych. O tym, że nie przysługiwały powodowi powyższe roszczenia, wynikało to z wewnętrznego stosunku istniejącego między stronami jako dłużnikami solidarnymi. Stosunek wewnętrzny stron jasno określał zakres odpowiedzialności każdej ze stron za zobowiązania. Powód nie mógł dochodzić od pozwanej części uregulowanych zobowiązań, ponieważ powód albo odpowiadał za nie sam w całości albo dokonał spłaty zobowiązania na własny koszt. Z tych przyczyn powództwo należało oddalić.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. Na zasądzoną z tego tytułu kwotę 2.417,00 zł. składają się kwota 2.400,00 zł. kosztów zastępstwa adwokackiego za § 6 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 , poz. 1348 z późn. zm.) oraz kwota 17,00 zł. opłaty skarbowej od pełnomocnictwa za art. 1 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2006, Nr 225).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości powód.

Apelacja zaskarżonemu orzeczeniu zarzuca:

- w zakresie prawa procesowego:

- 1) naruszenie przepisów art. 227 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów, zaniechanie wnikliwego zbadania oraz nieprawidłową ocenę materiału dowodowego, pominięcie wyjaśnień i ustaleń istotnych dla sprawy, w szczególności poprzez:

- zaniechanie pełnej oceny dowodu w postaci zeznań stron, w szczególności w świetle ich wzajemnej sprzeczności, w wyniku czego Sąd I instancji przyjął, wbrew stanowisku powoda, iż pomiędzy stronami jako dłużnikami solidarnymi istniał stosunek wewnętrzny określający odmiennie od przewidzianego w art. 376 § 1 zd. 2 k.c. zakresu odpowiedzialności każdej ze stron za zobowiązania, co spowodowało, że potrącenie, którego dokonał powód nie było prawnie skuteczne i w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa w całości,
- nieprawidłową ocenę materiału dowodowego w postaci dowodów z dokumentów w szczególności postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi z dn. 13 października 2011 roku oznaczonego sygn. akt III Ns 492/09 wraz z uzasadnieniem, protokołu rozprawy z dnia 16 czerwca 2011 roku sporządzonego w sprawie oznaczonej sygn. akt III Ns 492/09, w wyniku czego Sąd I instancji przyjął, iż pomiędzy stronami doszło do powstania wewnętrznego stosunku, w którym za zobowiązania obciążające lokale nr 18a/18b i 36 odpowiada powód, natomiast pozwana została od odpowiedzialności za nie zwolniona, co skutkowało uznaniem przez Sąd meriti, że potrącenie, którego dokonał powód nie było prawnie skuteczne i w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa w całości,

2) naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c., poprzez nie dokonanie w uzasadnieniu orzeczenia wystarczającej oceny przeprowadzonego dowodu z przesłuchania stron, podczas gdy zgodnie z treścią wskazanego przepisu uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa,

3) naruszenie art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i niezastosowanie pomimo, iż zobowiązanie powoda względem pozwanej wynikające z tytułu wykonawczego tj. postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 13 października 2011 roku oznaczonego sygn. akt III Ns 492/09 wygasło na skutek potrącenia dokonanego przez powoda w dniu 06 czerwca 2012 roku oraz zapłaty przez powoda na rzecz pozwanej w dniu 06 czerwca 2012 roku kwoty 28.062,22 zł.

- w zakresie prawa materialnego:

4) naruszenie przepisu art. 376 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, co w konsekwencji spowodowało przyjęcie przez Sąd I instancji:

- że z treści istniejącego między współdłużnikami stosunku wewnętrznego wynika, że każda ze stron przyjęła na siebie odpowiedzialność za jeden z kredytów zobowiązując się do jego spłaty, zwalniając jednocześnie drugą stronę z odpowiedzialności za kredyt, za który przyjęła na siebie odpowiedzialność, podczas gdy w toku postępowania przed Sądem I instancji powód przeczył powyższym okolicznościom w tym zakresie;
- że z treści istniejącego między współdłużnikami stosunku wewnętrznego wynika, że za zobowiązania obciążające lokale nr 18a/18b i 36 odpowiada powód, natomiast pozwana została de facto od odpowiedzialności za nie zwolniona, w sytuacji gdy w istocie w wyniku podziału majątkowego dokonanego w postanowieniu z dnia 13 października 2011 roku Sąd nie dokonał kompensaty w zakresie zobowiązań obciążających lokale nr (...)

5) naruszenie przepisu art. 498 k.c. poprzez uznanie, iż roszczenia które powód przedłożył do potrącenia nie przysługiwały mu w stosunku do pozwanej i dlatego potrącenie to było bezpodstawne i bezskuteczne, w sytuacji gdy potrącenie dokonane przez powoda było prawnie możliwe, gdyż strony były względem siebie jednocześnie wierzycielem i dłużnikiem, przedmiotem wierzytelności były pieniądze, a obie wierzytelności były wymagalne.

Apelujący wnosił o:

- zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o
- uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozstrzygnięcia;

Ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję według norm prawem przepisanych.

Pełnomocnik pozwanej wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo uzasadniona, albowiem w znacznej części zgodzić należy się z podniesionym w niej zarzutem obrazy prawa materialnego, tj. przepisów art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., art. 376 § 1 k.c. i art. 498 k.c., w świetle których – w ustalonym stanie faktycznym – żądanie pozwu w zakresie, o którym będzie mowa poniżej, powinno być uwzględnione.

Generalnie za chybione uznać należy zarzuty obrazy wskazanych w apelacji przepisów prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c., 233 § 1 k.p.c. i 328 § 2 k.p.c. przy pomocy których apelujący usiłuje podważyć dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę dowodów i w konsekwencji ustalony na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału stan faktyczny.

Powyższe zarzuty znajdują uzasadnienie jedynie w zakresie ustalenia przez Sąd I instancji, iż w sprawie o podział majątku wspólnego między stronami sygn. akt III Ns 492/09, w której wydany został przedmiotowy tytuł wykonawczy zasądający dopłatę od powoda na rzecz pozwanej, Sąd podziałowy dokonał rozliczenia pomiędzy stronami m.in. w zakresie zadłużenia lokalu nr (...).

Powyższe ustalenia Sądu nie znajdują bowiem oparcia w treści uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 13.X.2011r. (sygn. akt III Ns 492/09), z której wprost wynika, że Sąd rozliczył roszczenia pozwanej z tytułu pobranego przez powoda czynszu za jej nieruchomości z zadłużeniami dotyczącymi jedynie lokalu 18a/18b przez kompensację tychże wzajemnych roszczeń.

Nie ulega więc wątpliwości, iż koszty utrzymania lokalu nr (...) nie były przedmiotem rozpoznania Sądu i też nie mogły być w tym postępowaniu rozstrzygane w zakresie w jakim stanowiły niespłacony dług wobec wspólnoty mieszkaniowej.

W sprawie o podział majątku wspólnego Sąd władny jest rozliczyć między stronami jedynie długi już spłacone.

W pozostałym zakresie ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Rejonowy jest prawidłowa i dokonane na jej podstawie ustalenia faktyczne są trafne i zasługują na akceptację Sądu Odwoławczego.

W szczególności za trafne uznać należy ustalenia Sądu I instancji, że pomiędzy stronami było ustne porozumienie co do spłaty zaciągniętych w trakcie wspólności ustawowej kredytów bankowych, na podstawie którego kredyt zaciągnięty w 2005 roku miała w całości spłacać pozwana, a kredyt zaciągnięty w 2006 roku miał w całości spłacać powód.

Na powyższe porozumienie powoływał się sam powód w treści uzasadnienia pozwu i fakt zawarcia takiego porozumienia potwierdziła pozwana w odpowiedzi na pozew.

Niezrozumiałe i niekonsekwentne jest zatem stanowisko powoda zaprezentowane w apelacji a wskazujące na brak jakiegokolwiek porozumienia między stronami co do spłaty obu w/w kredytów, skoro sam powód pierwszy – w pozwie – na istnienie takiego porozumienia wskazywał.

W sprawie niniejszej nie są jednak kluczem do jej rozstrzygnięcia fakty, które w zasadzie – poza jedyną kwestią wcześniej wskazaną – są ustalone prawidłowo, ale interpretacja tychże faktów, a zatem wnioski jakie należy z ustalonego stanu faktycznego wyprowadzić w zakresie oceny prawnej żądania pozwu po myśli wskazanych w apelacji i powołanych na wstępie przepisów prawa materialnego.

I w tym zakresie należy zgodzić się z apelacją, iż Sąd Rejonowy nie do końca z ustalonych faktów wyprowadził prawidłowe wnioski, konsekwencją czego było oddalenie – z obrazą prawa materialnego – powództwa w całości.

Zgodnie bowiem z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (przepisem prawa materialnego umieszczonym przez ustawodawcę wśród przepisów procedury cywilnej) - w jego brzmieniu nadanym ustawą z dnia 02.VII.2004r. (Dz.U. Nr 172, poz. 1804) – dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części jeżeli m. in. po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, a gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

W niniejszej sprawie powód – dłużnik wskazuje, że przedstawił pozwanej do potrącenia z jej wierzytelnością w kwocie 59.821,70 złotych wynikającą z tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 13.X.2011r. (sygn. akt III Ns 492/09) zaopatrzonego klauzulą wykonalności z dnia 12.VI.2012r. (z tytułu dopłaty z podziału majątku wspólnego) swoje wierzytelności z tytułu spłaconych kredytów: Nr KH/(...)w kwocie 24.124,66 zł, Nr KK/(...)w kwocie 19.960,11zł, wierzytelności z tytułu spłaconych kosztów utrzymania lokali nr (...)oraz nr 36 wraz z kosztami egzekucji prowadzonej w tym zakresie przeciwko niemu przez Wspólnotę Mieszkaniową, co daje łącznie spłacone zadłużenie w kwocie 63.519 zł, z czego R. G.do potrącenia przedstawił połowę tej sumy, tj. kwotę 31.759,50zł i po dokonaniu na poczet należnej K. T.dopłaty z majątku wspólnego wpłaty w kwocie 28.062,22zł (w zakresie której nie żąda pozbawienia wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego), żąda pozbawienia wykonalności postanowienia z dnia 13.X.2011r. w sprawie III Ns 492/09 w zakresie właśnie tejsze kwoty 31.759,50zł.

Zgodzić należy się z apelacją, że jednym ze zdarzeń, które mogą skutkować powództwem o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności może być potrącenie pod warunkiem, że wierzytelność przedstawiona do potrącenia jest wymagalna i nadaje się do potrącenia z wierzytelnością wynikającą z tytułu wykonawczego. Zgodzić należy się ze stanowiskiem Sądu I instancji, że powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności przewidziane w art. 840 k.p.c. nie może zmierzać do podważenia zasadności (trafności) samego tytułu wykonawczego, którym jest orzeczenie sądowe, a zatem nie można po jego wydaniu przedstawić do potrącenia wierzytelności, które mogły być potrącone w toku postępowania sądowego zakończonego wydaniem tegoż tytułu.

Zatem istotne jest nie to, czy powód zgłaszał do potrącenia swoje wierzytelności w wyżej wskazanej sprawie o podział majątku wspólnego III Ns 492/02 czy też nie zgłaszał, ale czy miał możliwość i mógł zgłosić je w tym postępowaniu, czy też takiej możliwości nie miał z powodu ograniczeń ustawowych dotyczących tego rodzaju postępowania.

Z chwilą bowiem uprawomocnienia się wyroku (w tym wypadku postanowienia o podziale majątku) dochodzi do prekluzji materiału faktycznego sprawy, w której został on wydany. Oznacza to, że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, w związku z czym nie zostały spożytkowane przez sąd przy wydaniu wyroku (postanowienia), podlegają prekluzji, czyli” wykluczającemu działaniu prawomocności”. Ten prekluzyjny skutek prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej jest niezależny od tego, czy strona ponosi winę w zaniechaniu przytoczenia określonych okoliczności lub podniesieniu właściwych zarzutów (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23.V.2012r. w sprawie III CZP 16/12 – OSNC 2012/11/12, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 02.II 2011r. w sprawie III CZP 128/10 – OSNC 2011/10/108).

Przechodząc do oceny żądania pozwu należy stwierdzić, że powód z wierzytelności pozwanej wynikającej z postanowienia z dnia 13.X.2011r. w sprawie III Ns 492/09 potrącić może jedynie połowę wspólnego z byłą żoną kredytu zaciągniętego w 2005 roku – Nr KH/ (...), tj. połowę ze spłaconej przez niego kwoty 24.124,66zł w dniu 06.VI.2012 r. (k. 124 akt), tj. już po wydaniu przedmiotowego tytułu wykonawczego, a więc sumę 12.062,33zł.

Powyższy bowiem kredyt jako dług nie spłacony jeszcze przez zamknięciem rozprawy w sprawie III Ns 492/09 nie mógł być w tym postępowaniu o podział majątku wspólnego zgłoszony do rozliczenia i nie podlegał przez ten Sąd rozliczeniu.

Nie może natomiast powód przedstawić do potrącenia połowy spłaconego przez niego kredytu wspólnie z pozwaną zaciągniętego nr KK/ (...), który to spłacił w kwocie 19.960,11zł - 30.XI.2009r. (k. 121,122 akt), a to dlatego, że kredyt ten jako spłacony w trakcie trwania sprawy o podział majątku wspólnego III Ns 492/09 powinien być zgłoszony do rozliczenia w tejże sprawie, w której to następnie wydano przedmiotowy tytuł wykonawczy.

Chybione jest w tym zakresie stanowisko Sądu Rejonowego, że porozumienie między stronami w zakresie spłaty obu kredytów z którego wynika, że kredyt z 2005r. spłacić miała pozwana, a kredyt z 2006r. spłacić miał pozwany, wyłącza prawo do regresu w przypadku spłaty obu kredytów przez jedną ze stron.

Zgodzić należy się ze stanowiskiem apelującego, że wobec banku udzielającego kredytów obie strony były solidarnie odpowiedzialne za nieterminową spłatę, bądź brak spłaty którejkolwiek z nich.

Przyjęcie zatem przez Sąd Rejonowy, że powód spłacając kredyt z 2006r., który zgodnie z porozumieniem powinien spłacić, oraz kredyt z 2005r. za pozwaną, działał w tym ostatnim przypadku na własne ryzyko i bez możliwości domagania się zwrotu połowy spłaconego zadłużenia z tego ostatniego kredytu jest nie do zaakceptowania i prowadziłoby do bezpodstawnego wzbogacenia się pozwanej kosztem powoda.

W okolicznościach niniejszej sprawy należy przyjąć, że porozumienie w zakresie spłaty kredytów, istniejące rzeczywiście między stronami straciło swą aktualność na skutek spłaty kredytu z 2005r. przez powoda za pozwaną.

Zgodnie z art. 376 k.c., jeżeli jeden z dłużników solidarnych spełnił świadczenie, treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich częściach może on żądać zwrotu od współdłużników. Jeżeli z treści tego stosunku nie wynika nic innego dłużnik, który świadczenie spełnił, może żądać zwrotu w częściach równych.

Gdyby nawet przyjąć, że porozumienie między stronami, o którym wcześniej mowa, obowiązuje, to określa ono jedynie stronę techniczną spłaty obu kredytów wobec wierzyciela – banku, a w żadnym wypadku nie wyłącza regresu między dłużnikami solidarnymi z tytułu spłaty całości długu przez jednego z nich.

Tymczasem, aby powód nie mógł skorzystać z prawa do regresu musiałyby istnieć między stronami wyraźne porozumienie wskazujące na wyłączenie regresu między nimi, a taki fakt w sprawie niniejszej nie ma miejsca.

Podobnie rzecz ma się ze skutecznością potrącenia przez powoda z wierzytelności pozwanej wynikające z przedmiotowego tytułu wykonawczego spłaconych przez niego długów z tytułu kosztów utrzymania lokali mieszkalnych.

Nie budzi wątpliwości, że w skład przedstawionych przez powoda dowodów wpłat są dowody wskazujące także na wpłaty dokonywane po wydaniu tytułu wykonawczego. Tego rodzaju poniesionych kosztów utrzymania lokali powód nie może potrącić, gdyż przedmiotowym tytułem wykonawczym otrzymał na własność oba lokale i – jak trafnie podnosi Sąd Rejonowy – jako ich wyłączny właściciel od tego czasu zobowiązany jest także wyłącznie ponosić koszty ich utrzymania.

Co do poniesionych zaś wcześniej kosztów utrzymania lokali zauważyć trzeba, co już wcześniej wskazano przy modyfikacji ustalonego przez Sąd Rejonowy stanu faktycznego, że powód zgłosił te koszty w zakresie lokalu (...) i koszty te zostały przez Sąd w sprawie III Ns 492/09 o podział majątku wspólnego rozliczone przez ich kompensację z należnościami pozwanej, na co wskazuje treść uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 13.X.2011r..

Abstrahując od rozważań czy powyższe koszty utrzymania mogły być w tym postępowaniu zgłoszone i rozliczone – z uwagi na wcześniejsze ogólne uwagi dotyczące nierozliczania przez Sąd w podziale majątku wspólnego nie spłaconych długów – nie można nie dostrzegać, że koszty te były przedmiotem rozpoznania Sądu i rozstrzygnięcia w sprawie III Ns 492/09.

Inaczej rzecz ma się z poniesionymi wyłącznie przez powoda kosztami utrzymania lokalu nr (...) za czas do wydania orzeczenia w sprawie III Ns 492/09, które to nie zostały w tym postępowaniu zgłoszone do rozliczenia – co już wcześniej ustalono odmiennie niż to uczynił Sąd Rejonowy – i nie mogły być przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu w sprawie o podział majątku wspólnego jako dług niespłacony.

Te koszty utrzymania lokalu nr (...) spłacił wyłącznie powód już po wydaniu tytułu wykonawczego – w dniu 24.I.2012r. (vide: k. 74 akt) w kwocie 6.970,13 zł i może dokonać z wierzytelności pozwanej potrącenia połowy tej kwoty, tj. sumę 3.486,15zł.

Nie zasługuje zaś na akceptację potrącenie z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego w kwocie 978,40zł w sprawie Km 59408/11 prowadzonego przeciwko powodowi z wniosku wierzyciela wspólnoty mieszkaniowej.

Łącznie więc powód mógł skutecznie przedstawić do potrącenia z wierzytelności pozwanej wynikającej z postanowienia z dnia 13.X.2011r. w sprawie III Ns 492/09 (tj. wierzytelności w kwocie 59.821,70zł) kwotę 15.547,50zł (tj. 1/2 z kwoty 24.124,66zł z tytułu spłaconego kredytu za pozwaną z 2005 roku plus 1/2 z kwoty 6.970,31zł z tytułu spłaconego zadłużenia lokalu nr (...)).

Dlatego też, mając na względzie wszystkie powyższe rozważania oraz powołane w nich przepisy należało na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienić zaskarżony wyrok w punkcie 1-ym sentencji przez pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w części zasądzającej od R. G. na rzecz K. T. kwotę 15.547,50zł tytułem dopłaty.

Konsekwencją powyższego merytorycznego rozstrzygnięcia była także zmiana na podstawie art. 386 § 1 zawartego w punkcie 2-gim sentencji zaskarżonego wyroku rozstrzygnięcia o kosztach procesu między stronami za I instancję przez ich wzajemne wymienienie na podstawie art. 100k.p.c.

Powyższy przepis art. 100 k.p.c. stanowił też podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu między stronami za drugą instancję.

Apelacja w pozostałej części, ze względów wcześniej podniesionych, podlegała oddaleniu jako nieuzasadniona na podstawie art. 385 k.p.c.

Z uwagi na redakcję pozwu i związanie Sądu granicami żądania tegoż pozwu wyjaśnienia wymaga, iż z wierzytelności przysługującej pozwanej z postanowienia z dnia 13.X.2011r. w sprawie III Ns 492/09, w kwocie 59.821,70zł powoda obciąża jeszcze – po dokonaniu spłaty w kwocie 28.062,22 zł na poczet należnej pozwanej dopłaty w dniu 06.VI.2012r. oraz pozbawieniu niniejszym wyrokiem tytułu wykonawczego w tym przedmiocie w zakresie kwoty 15.547,50 zł – dług na rzecz pozwanej w kwocie 16.211,98zł.

GŚ/AOw

Na oryginale właściwe podpisy